

UVOD

Riječ „kodifikacija“ potiče od latinske riječi *codex*, koja označava knjigu, spis, popis, pravni zbornik, zbornik zakona, zakonik. Pod kodifikacijom se u širem smislu podrazumijeva, svako potpuno zakonsko uređivanje ili regulisanje jedne pravne oblasti ili grane prava, bez obzira na to da li se to ostvaruje putem jednog ili više zakonskih akata. U užem smislu to je donošenje velikih zakonika, kojima se obuhvataju u cjelini velike pravne oblasti. Ovim velikim zakonicima se zamjenjuje do tada postojeći veliki broj malih zakonika i drugih pravnih izvora za dotičnu pravnu oblast, a eventualni raniji pravni izvori služe samo kao građa za izradu zakonika.

Uređivanje građanske oblasti jednim zakonikom je preglednije, usklađenije i potpunije sa manje nepotrebnog ponavljanja, pravnih praznina i upućivanja na druge izvore prava, nego kada je uređena sa više zakona koji u cjelini predstavlja kodifikaciju. Time se olakšava njegova primjena i stvara veća pravna sigurnost. Ovakav zakonik ne predstavlja samo skup posebnih zakona, već harmoničnu cjelinu gdje se sistematizuju i pojedini propisi u pogledu istog pravnog odnosa i njegovo postojanje je svakako odraz pravne kulture određenog naroda.¹

Da bi došlo do kodifikacije građanskog prava, potrebno je da jedan određeni pravni poredak postoji dovoljno dugo, da se ustali i stekne dovoljnu unutrašnju razvijenost i usklađenost, da se pravni odnosi dovoljno učvrste, tako da sa jedne strane zahtijevaju čvrst zakonodavni okvir, a s druge strane prestanu brzo i naglo da se mijenjaju. Da bi kodifikacija bila uspješna potreban je i odgovarajući razvoj pravne nauke, tehnike, terminologije itd. Pored toga, kodifikacija mora biti djelo prosvećenog suverena, koji nije opterećen duhom prošlosti.

Od kodifikacije treba razlikovati unifikaciju, odnosno donošenje jedinstvenih normi koje će važiti na određenoj teritoriji, na kojoj pravo dotle nije bilo jedinstveno. Iako se ova dva pojma najčešće poklapaju, među njima postoje razlike. Moguće je da pravo bude kodifikovano, ali ne i unifikovano. Unifikacija na nacionalnom planu se ostvaruje ili putem više zakona, ili putem jednog sveobuhvatnog zakonika. Unifikacije danas izlaze iz okvira država i dobijaju međunarodne razmjere. Međunarodne unifikacije mogu biti regionalne (na primjer, u Evropskoj uniji se donose komunitarni propisi koji jedinstveno važe za sve njene članice) ili univerzalne koji važe u svjetskim razmjerama i ostvaruju se kroz međunarodne ugovore. Na univerzalnom planu unifikovano je: pravo industrijske svojine, autorsko pravo, mjenično i čekovno pravo, pravo međunarodne prodaje robe, pravo međunarodnih plaćanja, transporta (drumski, željeznički, vazdušni, pomorski) itd.

¹ Medić, D., *Novo stvarno pravo Republike Srpske, Panevropski univerzitet Apeiron, Banja Luka, 2011, str. 10.*